

The Potential of Community-Based Tourism Development Under the Low-Carbon and Sustainability Criteria: A Case Study of Tham Phuea Phordee Community Enterprise, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province

Phatthamon Meesomsak¹, Arrirat Japhob¹, Tinnpop Sorybuachan¹, Kewalin Srisroi¹,
Nipaporn Laebua¹ and Achiraya Promlung^{1*}

Received: 4/11/2024, Revised: 24/12/2024, Accepted: 28/12/2024

Abstract

The research study on the Potential of Community-Based Tourism Development Under the Low-Carbon and Sustainability Criteria: A Case Study of Tham Phuea Phordee Community Enterprise, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. This research aimed: 1) to assess the potential readiness for low-carbon tourism, and 2) to evaluate low-carbon tourism criteria at Tham Phuea Phordee Community Enterprise, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province.

The results showed that the assessment of low-carbon tourism potential, based on seven criteria for evaluating tourism business development potential, scored 50 points. Combined with four criteria for evaluating low-carbon tourism sustainability, the total score was 93.57 points, which was considered excellent. Recommendations for developing the community enterprise include: 1) seeking support from relevant agencies regarding plastic reduction, 2) educating the community about carbon emission reduction, and 3) implementing waste separation campaigns in each village to reduce contaminated waste and improve management efficiency.

Keyword: Community enterprise; Community-based tourism; Low-carbon Tourism

¹ Faculty of Science and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan, 30000

* Corresponding author, email: achiraya.pr@rmuti.ac.th

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

พัทธมน มีสมศักดิ์¹, อารีรัตน์ จาพ¹, ตีณณภาพ สร้อยบัวจันทร์¹, เกวลิน ศรีสร้อย¹,

นิภาพร แลบัว¹ และ อชิรญา พรหมลัง^{1*}

วันรับบทความ: 4/11/2024, วันแก้ไขบทความ: 24/12/2024, วันตอบรับบทความ: 28/12/2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 2) เพื่อประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี สมาคมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากผลการศึกษา การประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ทั้ง 7 ด้าน มีค่าเท่ากับ 50 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร่วมกับหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนตามเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนทั้ง 4 ด้าน มีค่าเท่ากับ 93.57 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม จากงานวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 1) ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติก 2) ควรมีการให้ความรู้กับคนในชุมชนด้านการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน และควรมีการรณรงค์การแยกขยะในแต่ละหมู่บ้าน และ 3) ควรมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อช่วยลดปัญหาขยะที่ปนเปื้อนอย่างไม่จำเป็น

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน; การท่องเที่ยวโดยชุมชน; การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 30000

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ ติดต่ออีเมล achiraya.pr@rmuti.ac.th

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ และภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวมากมายในหลายพื้นที่ทั่วโลก (Onghun & Sungrugs, 2020) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับผลกระทบแล้ว ยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว จึงเกิดแนวความคิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ (ASEAN Tourism Research Centre, 2020) ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกปรับตัวสู่การเป็น "เมืองคาร์บอนต่ำ" ด้วยการใช้พลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพ (Werabenjapol, 2012) ประเทศไทยมีจุดเด่นด้านการคมนาคมขนส่ง การบริการ แหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการท่องเที่ยวได้นำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้น จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในหลายพื้นที่ของประเทศ เช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ การเสื่อมโทรมของทัศนียภาพ และปัญหามลภาวะที่เพิ่มขึ้น (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2015)

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และการใช้พลังงานจากกิจกรรมการท่องเที่ยว (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2015) รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวพำนักในแหล่งท่องเที่ยว นานขึ้น ช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปั่นจักรยานท่องเที่ยว ช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Jaiua, 2022) ปัจจุบันทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเริ่มตระหนักถึงผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต (Sindecharak, 2021)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 14 โดยเพิ่มประเภทรางวัล Low Carbon & Sustainability เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืน รางวัลนี้มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มและดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมตามยุทธศาสตร์ STGs (Sustainable Tourism Goals) รางวัลนี้มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มและดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี้ ตั้งอยู่ในอำเภอลำสนธิ จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ที่ได้รับการรับรองจากกรมการท่องเที่ยวให้เป็นเขตท่องเที่ยวปลอดภัยใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Zone)

ด้วยความโดดเด่นของพื้นที่ที่มีค่าโอโซนติดอันดับ 1 ใน 7 ของโลก จนได้รับการขนานนามว่าเป็น สวิตเซอร์แลนด์แดนอีสาน และพื้นที่นี้เป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ เช่น การทัศนศึกษาของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การจัดอบรมและสัมมนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรม CSR และการจัดการชุมชนให้เป็นชุมชน ท่องเที่ยว แม้วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดีจะมีศักยภาพในการพัฒนาสู่เกณฑ์รางวัลการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แต่ยังพบความท้าทายในการบริหารจัดการหลายด้าน ได้แก่ การลดการใช้พลังงาน การใช้วัสดุจากธรรมชาติ การจัดการพื้นที่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมท่องเที่ยว และการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านประสบการณ์จริง

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว โดยชุมชนด้วยเกณฑ์การรับรองการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นชุมชนที่มีศักยภาพ และความพร้อมมาพัฒนาต่อยอดในการ จัดการคาร์บอนต่ำ (Low Carbon) อย่างเป็นรูปธรรมตามเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวโดยชุมชนตามเกณฑ์การรับรองการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ มุ่งหวังให้ชุมชนสามารถพัฒนาการ จัดการคาร์บอนต่ำอย่างเป็นรูปธรรม เข้าร่วมการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย และนำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ใน อนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำ เพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อประเมินวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาด้วยเกณฑ์ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่บุคคลภายใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน และเน้นความยั่งยืนเป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในท้องถิ่นร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี กระทั่งวิถีชีวิต รวมไปถึงการจัด กิจกรรมขึ้นของชุมชนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้มาเยือน เพื่อสร้างการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

ภายในชุมชนสู่เยาวชนคนรุ่นหลังและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Patanachan, 2019) สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการหลัก เพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนและส่งต่อคุณค่าสู่คนรุ่นต่อไป โดยมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หมายถึง ชุมชนจะต้องมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และชุมชนต้องมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2) ด้านองค์กรชุมชน หมายถึง ชุมชนต้องมีระบบสังคมที่สามารถเข้าใจกัน หรือต้องมีผู้ที่มีความรู้ ทักษะที่หลากหลาย และชุมชนต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3) ด้านการจัดการ หมายถึง ภายในชุมชนจะต้องมีมีกฎระเบียบในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว มีองค์กรรับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาชุมชน อีกทั้งยังต้องกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน และ 4) ด้านการเรียนรู้ หมายถึง จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชาวบ้านและผู้มาเยือน และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ทุกฝ่าย

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) เป็นแนวคิดการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง ที่พัก อาหาร และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้โดยยังคงรักษาความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต้องคำนึงถึงความยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการ องค์กรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว การพัฒนาต้องสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการลดการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

3.2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

องค์ประกอบของการเป็นการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Piriyapada & Seenprachawong, 2018; Munlika et al., 2020) สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Community) มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับชุมชน ดำเนินการแก้ไขปัญหาการปล่อยก๊าซคาร์บอนอย่างเป็นระบบ และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Destination) เป็นการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าผลประโยชน์ทางรายได้ และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจก 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ

(Low Carbon Accommodation) โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล บ้านเช่า และเกสต์เฮ้าส์ เน้นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และออกแบบอาคารและภูมิทัศน์ที่เน้นการประหยัดพลังงานและน้ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Gastronomy) ลดการปล่อยก๊าซจากกระบวนการผลิตและการขนส่งอาหาร ส่งเสริมการบริโภคอาหารท้องถิ่นและตามฤดูกาล และจัดการปริมาณอาหารและขยะอย่างเหมาะสม 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Activity) จัดกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยคาร์บอนสร้างประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในการลดภาวะโลกร้อน รักษาสมดุลระหว่างความสะดวกสบายและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 6) ขนส่งคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Transpiration) นำเสนอทางเลือกการเดินทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในการขนส่ง และส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพในยานพาหนะ

3.3.2 การกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน

จากหลักการของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ได้นำองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มากำหนดดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ยั่งยืน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการขนส่ง มีมาตรการหรือนโยบายในการหลีกเลี่ยงการใช้พลังงานเพื่อการขนส่ง โดยสนับสนุนให้ใช้การเดินทาง การใช้บริการจักรยาน หรือยานพาหนะที่ไม่ต้องใช้พลังงาน หรือพิจารณาใช้พลังงานทางเลือกในการขนส่ง เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ รถไฟฟ้า มีการรณรงค์ดับเครื่องยนต์เมื่อจอดรถเกินกว่า 5 นาที จัดบริการรับส่งลูกค้าเป็นหมู่คณะเพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล หรือแนะนำการเดินทางมาด้วยรถสาธารณะ มีการใช้ยานพาหนะร่วมกัน (Car pool) หรือเลือกพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น จักรยาน หรือเดินมาสำหรับที่ทำงาน และมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทาง เพื่อเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะบริการสาธารณะ 2) ด้านจำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมลดการปลดปล่อยคาร์บอน มีกิจกรรมที่ไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นและชุมชนที่ลดการปลดปล่อยคาร์บอน อย่างน้อย 1 กิจกรรม มีกิจกรรมที่ริเริ่มเป็นแกนนำหลักในการนำท้องถิ่นและชุมชนให้ลดการปลดปล่อยคาร์บอน อย่างน้อย 1 กิจกรรม มีกิจกรรมหรือมีรายการเส้นทางท่องเที่ยวของท้องถิ่นและชุมชนลดการปลดปล่อยคาร์บอนอย่างน้อย 1 กิจกรรมหรือ 1 รายการ มีเมนูเครื่องดื่ม อาหารคาร์บอนต่ำ หรืออาหารพื้นเมือง และมีการใช้ผลิตภัณฑ์/ของที่ระลึกที่เป็นของพื้นเมืองหรือหาได้ในท้องถิ่น แต่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์จากป่าหรือทะเล 3) ด้านการสื่อสารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของแขกผู้มาใช้บริการ มีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งขอความร่วมมือเกี่ยวกับการบริการที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ การ์ดหรือสติ๊กเกอร์ในห้องพัก บริเวณต้อนรับ กระดาษเอกสาร (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ที่ง่ายต่อการเข้าใจ และไม่สิ้นเปลืองทรัพยากร มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยวสู่การชดเชยคาร์บอน (Carbon offsetting) หรือการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น การปลูกต้นไม้ กิจกรรมปั่นไฟฟ้าด้วยจักรยานออกกำลังกายสำหรับนักท่องเที่ยว ไม่เปลี่ยนผ้าเช็ดตัว หรืออื่น ๆ มีการสื่อสารส่งเสริมในนักท่องเที่ยว สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นให้นำสินค้าพื้นถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชน มาวางขายในบริเวณสถานบริการ เพื่อลดการเดินทางของลูกค้าและสร้างชุมชนสัมพันธ์ มีมาตรการขอข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวในการร่วม

สร้างแนวทาง กิจกรรมสู่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น แบบประเมิน บอร์ดแนวคิดดีๆ จากนักท่องเที่ยว และมีการสนับสนุนหรือเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวแบบลดการปลดปล่อยคาร์บอนร่วมกับชุมชน หรือเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เพื่อขึ้นนำชุมชน 4) ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารการใช้วัสดุและสินค้าคงคลัง มีนโยบายและมาตรการส่งเสริมการอุปโภคและบริโภคสินค้าหรือบริการที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อลดของเสีย ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยอาจจัดทำเป็นทำเนียบผู้ขายสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีมาตรการส่งเสริมการทำการค้ากับคู่ค้าที่ให้ความสำคัญกระบวนการผลิตหรือการดำเนินการต่าง ๆ ที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามนโยบายหรือเจตนารมณ์ที่วางไว้ มีการสนับสนุนให้นำวัตถุดิบท้องถิ่นมาจัดทำอาหารตามฤดูกาลและอาหารจากท้องถิ่น เพื่อลดการขนส่งอาหารนอกฤดูกาลหรืออาหารจากต่างถิ่น รวมถึงส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน มีมาตรการการจัดซื้อสินค้า โดยเริ่มจากการพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เองก่อน เช่น ผักในสวน การทำ EM น้ำยาล้างจาน และจึงจัดซื้อบริการจากชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นที่ข้างเคียงเพื่อลดการขนส่งสินค้าและบริการ เช่น สนับสนุนสินค้าผลผลิตจากเกษตรกรในท้องถิ่นหรือพื้นที่ในท้องถิ่น พืชผักที่ปลูกในท้องถิ่น และแรงงานในพื้นที่ และสนับสนุนให้ผู้ขายสินค้าลดบรรจุภัณฑ์และสิ่งนี้อาจนำไปสู่ของเสีย

3.3.3 การประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน

การตรวจประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนตามตัวชี้วัดภายใต้เกณฑ์รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประเภทการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน เพื่อประเมินการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดิ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

Table 1

Low Carbon Tourism Assessment Criteria for Sustainability

Number	Low Carbon Tourism Assessment Criteria for Sustainability	Score
1.	Transportation Management	25
2.	Number of Activities Promoting Carbon Emission Reduction	25
3.	Guest Communication and Engagement	25
4.	Procurement and Materials/Inventory Management	25
Total		100

จากตารางการกำหนดเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน สรุปได้ว่าเมื่อได้รับคะแนนจากการตอบแบบประเมินของทุกคนครบทุกกลุ่มแล้ว จึงนำคะแนนเหล่านั้นมาแจกแจงหาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม เพื่อจะได้ทราบว่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาตรฐานใดดังแสดงรายละเอียดไว้ใน Table 2

Table 2

Standard Levels of Low Carbon Tourism Assessment Criteria for Sustainability

Score	Standard Levels
81 above	Excellent
71 - 80	Very Good
61 - 70	Good
51 - 60	Average
Under 50	Low

อนึ่ง คะแนนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนที่ประเมินได้ของเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน แม้จะได้คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของ 4 องค์ประกอบ ตั้งแต่ 61 คะแนนขึ้นไป หรือได้ระดับมาตรฐานดี แต่ถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 50 ก็แสดงว่าพื้นที่นั้นไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และชุมชน

5.1.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดประชากร คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี สมาคมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

5.1.3 การสุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นตัวแทนที่มีความรู้ความสามารถและเป็นกลุ่มแกนนำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ กลุ่มที่ 1 สำหรับการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 2 สำหรับการประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา จำนวน 1 คน องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี จำนวน 1 คน สมาคมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว จำนวน 1 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี จำนวน 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 7 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมิน ซึ่งเนื้อหาของแบบประเมินใช้แนวคิดการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย 50 ตัวชี้วัด จาก 7 ด้านการพัฒนา

การศึกษาตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2 มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมินจากคู่มือการประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน เป็นแบบประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ตามหลักเกณฑ์การตัดสินรางวัลประเภทการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน จำนวน 4 ด้าน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยลงพื้นที่แจกแบบประเมินข้อมูลเชิงลึกกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดิ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และลงพื้นที่เพื่อแจกแบบประเมินแก่ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี และสมาคมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว เพื่อประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนในพื้นที่วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดิ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ดำเนินการขออนุญาตการเก็บข้อมูลจากคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ วารสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 ดำเนินการติดต่อประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดิ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี และสมาคมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ และแจกแบบประเมินเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

5.3.3 ลงพื้นที่วิจัยเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดิ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และลงพื้นที่วิจัยเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดและนำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบประเมินมาสรุปเนื้อหาเป็นคำบรรยายและนำเสนอประเด็น หรือเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันมาจัดเป็นหมวดหมู่ และนำข้อมูลจากแบบประเมินมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเป็นการวิเคราะห์แบบบรรยายเชิงพรรณนาเปรียบเทียบกับการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์การ

ประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว โดยอิงจากเกณฑ์การประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนและนำเสนอโดยใช้ตาราง

6. ผลการวิจัย

6.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพоди อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ผลการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากสมาชิก 4 คน ครอบคลุม 7 ด้าน รวม 50 คะแนน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน (10 คะแนน) 2) ด้านการทำงานร่วมกับพันธมิตรด้านการท่องเที่ยว (5 คะแนน) 3) ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อความยั่งยืน (5 คะแนน) 4) ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจและกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน (5 คะแนน) 5) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม (5 คะแนน) 6) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (15 คะแนน) และ 7) ด้านการบริการและความปลอดภัย (5 คะแนน)

สรุปผลการประเมินประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 50 ตัวชี้วัดจาก 7 ด้าน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว โดยคะแนนรวมทั้ง 7 ด้านการพัฒนามีค่าเท่ากับ 50 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม

6.2 วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพоди อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน

ผลการประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ประกอบไปด้วย 4 ด้าน 100 คะแนน ด้านที่ 1 ด้านการจัดการขนส่ง (21.57/25 คะแนน) ด้านที่ 2 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดคาร์บอน (24.57/25 คะแนน) ด้านที่ 3 ด้านการสื่อสารส่งเสริมการมีส่วนร่วม (23.86/25 คะแนน) ด้านที่ 4 ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารการใช้วัสดุและสินค้าคงคลัง (23.57/25 คะแนน)

สรุปผลการประเมินประเมินผลการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 คน โดยคะแนนรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเท่ากับ 93.57 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม

7. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพоди อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตามกรอบแนวคิดการประเมินศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพоди อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผลประเมิน

ศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน 10 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) ด้านที่ 2 ด้านการทำงานร่วมกับพันธมิตร 5 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อความยั่งยืน 5 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) ด้านที่ 4 ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจและการกระจายผลประโยชน์ 5 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) ด้านที่ 5 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 5 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) ด้านที่ 6 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 15 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) และด้านที่ 7 ด้านการบริการและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน (ผ่านเกณฑ์) โดยคะแนนรวมทั้ง 7 ด้านการพัฒนามีค่าเท่ากับ 50 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งสามารถนำผลการประเมินไปปรับใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการพัฒนาทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ต่ำขึ้นมามาตรฐานและคุณภาพที่สูงขึ้น ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับปานกลาง ดี และดีมากที่สามารถพัฒนาให้มีระดับดีเยี่ยมได้ต่อไป

ผลการประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการขนส่ง ด้านจำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมการตลาดลดการปล่อยคาร์บอน ด้านการสื่อสารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของแขกผู้มาใช้บริการ และด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารการใช้วัสดุและสินค้าคงคลัง พบว่าผลการประเมินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน ด้านที่ 1 ด้านการจัดการขนส่ง มีค่าเท่ากับ 21.57 คะแนน ด้านที่ 2 ด้านจำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมการตลาดลดการปล่อยคาร์บอน มีค่าเท่ากับ 24.57 คะแนน ด้านที่ 3 ด้านการสื่อสารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของแขกผู้มาใช้บริการ มีค่าเท่ากับ 23.86 คะแนน ด้านที่ 4 ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารการใช้วัสดุและสินค้าคงคลัง มีค่าเท่ากับ 23.57 คะแนน โดยคะแนนรวมทั้ง 4 ด้านมีค่าเท่ากับ 93.57 คะแนน อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดีสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงขึ้นได้

8. องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ค้นพบจากผลการวิจัยมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นชุมชนที่มีศักยภาพ และความพร้อมมาพัฒนาต่อยอดในการจัดการคาร์บอนต่ำ (Low Carbon) อย่างเป็นรูปธรรมตามเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อันจะนำไปสู่การเข้าร่วมประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประเภทรางวัลการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน (Low Carbon & Sustainability) เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างราบรื่น เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และชุมชนสามารถดำเนินการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใส่ใจต่อการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Emergency) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศได้ในอนาคต

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยนี้เป็นการประเมินศักยภาพความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและประเมินเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนในพื้นที่วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดีนำไปประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชน เป็นชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ประเด็นในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ควรศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการใช้ภาชนะใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนพัฒนาเป็นชุมชนสีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ

9.2.2 ประเด็นในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ควรศึกษาเรื่อง กิจการเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise (SE) ในพื้นที่ โดยใช้กลไกการบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจมาบวกกับความรู้และนวัตกรรมสังคม เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความยั่งยืนทางการเงินจากรายได้ และขยายผลกระทบทางสังคมให้ดีขึ้น

9.2.3 ประเด็นในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคชุมชน ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่อง การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ช่วยการลดการปล่อยคาร์บอนในชุมชนของวิสาหกิจชุมชนทำเพื่อพอดี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมลดการปล่อยคาร์บอน เพื่อพัฒนาชุมชนในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ASEAN Tourism Research Centre. (2020). *ASEAN-China Centre Released ASEAN Tourism*

Overview. <http://www.asean-china-center.org/english/2020-04/4862.html>

Designated Areas for Sustainable Tourism Administration. (2015). *Low carbon tourism*.

<https://data.go.th/dataset/10dd2858-9576-4cec-b603-303396e3be06/resource/a5288282-e078-4263-bd7c-c77bde95f1f7/download/low-carbon-tourism.pdf>

Jaiua, M. (2022). *Low carbon tourism*. School of tourism and service industry, University of the Thai Chamber of Commerce. <https://tourism.utcc.ac.th/>

Munlika, T., Pokharatsiri, J., & Wankanapon, P. (2020). Evaluation criteria of low carbon destination concept for resort design and renovation in Koh Chang, Thailand. *Journal of architectural/planning research and studies*, 17(2), 17-39.

<https://doi.org/10.56261/jars.v17i2.174999>

- Onghthun, C., & Sungrugs, N. (2020). Best practice in low carbon tourism management: A case study of communities in eastern Thailand. (In Thai). *Dusit Thani College Journal*, 13(2),374-384. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtdc/article/view/241078/163949>
- Patanachan, J. (2019). *Community-based tourism management case study Wat Tarn community Pa-Mok district Ang-Thong province* [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/25234>
- Piriyapada, S., & Seenprachawong, U. (2018). Tourists' willingness to pay for low-carbon destination management: A case study of KoLan, Chonburi province. *Development economic review*, 12(2), 80-102. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/NER/article/view/144396/106854>
- Sindecharak, T. (2021). Low carbon tourism: Perception and attitudes of tourists staying in establishments of the Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (DASTA) network. *Journal of Thai hospitality and tourism*, 16(2), 74-84. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tourismtaat/article/view/249490/171927>
- Werabenjapol, L. (2012). *Adaptation to low carbon society in an energy consumption sector of Bangkok residents*. [Master's thesis, National Institute of Development Administration]. <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2555/b176093.pdf>